

POSTANOWIENIE

Dnia 15 grudnia 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Zawada (przewodniczący)

SSN Elżbieta Skowrońska-Bocian (sprawozdawca)

SSN Hubert Wrzeszcz

w sprawie z wniosku Zakładów "E.(...)" - Spółki Akcyjnej w Z.

przy uczestnictwie P. H. o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek oraz pełnienia funkcji członka rady nadzorczej, reprezentanta lub pełnomocnika w spółce handlowej, przedsiębiorstwie państwowym, spółdzielni, fundacji lub stowarzyszeniu, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 15 grudnia 2005 r., skargi kasacyjnej wnioskodawcy od postanowienia Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 23 marca 2005 r., sygn. akt X Ga (...),

oddala skargę kasacyjną i zasądza od wnioskodawcy na rzecz uczestnika kwotę 120,- (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w Ł. postanowieniem z dnia 23 marca 2005 r. zmienił postanowienie Sądu Rejonowego z dnia 23 grudnia 2004 r. i oddalił wniosek Zakładów „E.(...)” Spółki akcyjnej z Z. o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek oraz pełnienia funkcji członka rady nadzorczej, reprezentanta lub pełnomocnika w spółce handlowej, przedsiębiorstwie, spółdzielni, fundacji lub stowarzyszeniu w stosunku do uczestnika P. H. pełniącego funkcję wiceprezesa Zarządu Firmy Handlowo-Produkcyjno-Usługowej „C.(...)” spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że uczestnik P. H. pełnił funkcję wiceprezesa zarządu od chwili powstania Spółki „C.(...)”. Prezesem był P. B., przy czym każdy z członków zarządu był uprawniony do jednoosobowej reprezentacji spółki. W dniu 30 września 2003 r. zarząd spółki po raz pierwszy złożył wniosek o ogłoszenie upadłości, jednak został on zwrócony, gdyż nie odpowiadał wymogom wynikającym z przepisów prawa upadłościowego i naprawczego z 2003 r. W dniu 2 stycznia 2004 r. ponownie został złożony wniosek o ogłoszenie upadłości spółki „C.(...)”, który został zwrócony w dniu 15 stycznia 2003 r. Także wierzyciel, wnioskodawca w niniejszej sprawie, składał wnioski o ogłoszenie upadłości spółki „C.(...)”, które jednak były zwracane wobec niedopełnienia wymagań formalnych. Ostatecznie postępowanie upadłościowe zostało wszczęte na skutek wniosku wierzyciela z dnia 11 lutego 2004 r. Również dłużnik złożył w dniu 30 stycznia 2004 r. stosowny wniosek, który wprawdzie także został zwrócony w dniu 6 lutego 2004 r., jednak wydane w tym przedmiocie zarządzenie zostało uchylone przez sąd odwoławczy w dniu 21 maja 2004 r. Obie sprawy zostały połączone do wspólnego rozpoznania i ostatecznie w dniu 11 października 2004 r. syndyk masy upadłości złożyła wniosek o umorzenie postępowania upadłościowego Spółki „C.(...)” z uwagi na brak majątku wystarczającego na pokrycie kosztów upadłości.

Sąd Rejonowy ustalił także, że głównymi wierzycielami „C.(...)” była Spółka „E.(...)” oraz przedsiębiorstwo „A.(...)”. W dniu 12 listopada 2002 r. została zawarta umowa sprzedaży przedsiębiorstwa pomiędzy Spółkami „A.(...)” oraz „E.(...)”, w wyniku której wierzycielem z tytułu wierzytelności objętych porozumieniem z dnia 21 września 2001 r. oraz z dnia 26 lutego 2002 r. zawartymi pomiędzy „A.(...)” oraz „C.(...)”, stała się Spółka „E.(...)”, wnioskodawca w niniejszej sprawie. Ponadto, pomiędzy Spółkami „C.(...)” oraz „A.(...)” została zawarta umowa składu, zgodnie z którą „A.(...)” przyjęła na skład urządzenia elektroniczne oraz inne towary wartości 723.167,22 zł. Towary te nie zostały wydane Spółce „C.(...)” mimo wezwań kierowanych zarówno do Spółki „A.(...)”, jak i następnie do Spółki „E.(...)”. Stan zadłużenia Spółki „C.(...)” na dzień 19 stycznia 2004 r. wynosił, według wierzyciela, kwotę ponad dwa miliony sześćset tysięcy złotych. Dłużnik podejmował próby negocjowania spłat zaległości, jednak nie udało się uzgodnić rozliczeń pomiędzy nim a wierzycielem.

W tym stanie za zasadnicze uznał Sąd Rejonowy ustalenie, kiedy zaistniała podstawa ogłoszenia upadłości, czy wniosek o ogłoszenie upadłości Spółki „C.(...)” został złożony w ustawowym terminie oraz czy ewentualne opóźnienie w jego złożeniu było zawinione przez członków zarządu Spółki.

Ustalenie, w jakiej dacie nastąpił stan niewypłacalności rozumiany jako zaprzestanie regulowania zobowiązań, było znacznie utrudnione. Jednak poczynione ustalenia wskazują, że Spółka „C.(...)” stała się niewypłacalna najpóźniej we wrześniu 2003 r. Skuteczne złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości w miesiącu styczniu 2004 r. nastąpiło zatem z przekroczeniem ustawowego dwutygodniowego terminu, o którym mowa w art. 373 ust. 1 prawa upadłościowego i naprawczego. Przekroczenie tego terminu nastąpiło z winy członków zarządu Spółki „C.(...)”. Wejście w życie nowych uregulowań zawartych w prawie upadłościowym i naprawczym z 2003 r. nie może stanowić okoliczności wyłączającej zawinienie. Ustawa została bowiem uchwalona 28 lutego 2003 r., a pierwszy, zwrócony, wniosek został złożony we wrześniu 2003 r. Niewielki stopień winy P. H. nie wyłącza zastosowania sankcji, może mieć jedynie wpływ na czasokres trwania zakazu. Za takim stanowiskiem przemawia także znaczny stopień pokrzywdzenia wierzyciela. Spółki „E.(...)”.

W wyniku apelacji uczestnika postępowania P. H. Sąd Okręgowy zmienił zaskarżone orzeczenie i wniosek oddalił. W uzasadnieniu wskazał, że wprawdzie uczestnik postępowania złożył wniosek o ogłoszenie upadłości z opóźnieniem, ale nie można mu przypisać winy. Celem uregulowania zawartego w art. 373 prawa upadłościowego i naprawczego jest eliminowanie z obrotu nieuczciwych jego uczestników, którzy swoim celowym działaniem narażają na straty innych przedsiębiorców. Tymczasem dłużnik reprezentowany przez uczestnika postępowania cały czas prowadził negocjacje zmierzające do ustalenia stanu zadłużenia (część należności była sporna) oraz do ustalenia spłaty należności. Nie jest to zachowanie się dłużnika uporczywie uchylającego się od regulowania ciążących na nim zobowiązań. Nie można też pominąć faktu, że pierwszy wniosek o ogłoszenie upadłości został złożony w dniu 30 września 2003 r. i odpowiadał wymaganiom określonym w prawie upadłościowym z 1934 r. Sąd podzielił także argument apelującego, że uczestnik postępowania w ramach podziału czynności między członkami zarządu zajmował się sprawami technicznymi, a nie księgowymi.

Skarga kasacyjna wnioskodawcy oparta została na podstawie naruszenia prawa materialnego (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.). Skarżący zarzuca naruszenie art. 373 ust. 1 i 2 prawa upadłościowego i naprawczego przez błędną wykładnię, że niezajmowanie się przez członka zarządu sprawami księgowymi stanowi wystarczającą przesłankę ustalenia braku podstaw do orzeczenia zakazu prowadzenia działalności gospodarczej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Podstawę prawną zgłoszonego przez Spółkę „E(...)” żądania zastosowania sankcji w odniesieniu do uczestnika postępowania pełniącego funkcję wiceprezesa Spółki „C(...)” stanowi art. 373 ust. 1 pkt 1 prawa upadłościowego i naprawczego. Ze stanu ustalonego przez Sądy orzekające wynika, że wniosek o ogłoszenie upadłości został przez uczestnika postępowania złożony z naruszeniem dwutygodniowego terminu, o którym mowa w tym przepisie. Kwestionowane jest natomiast przez skarżącego stanowisko Sądu drugiej instancji, zgodnie z którym w okolicznościach sprawy nie ma on obowiązku zastosowania sankcji w postaci pozbawienia prawa prowadzenia na własny rachunek działalności gospodarczej, pełnienia funkcji członka rady nadzorczej, reprezentanta lub pełnomocnika w spółce handlowej, przedsiębiorstwie państwowym, spółdzielni, fundacji lub stowarzyszenia. Skarżący podnosi przy tym, że Sąd drugiej instancji „uwolnił” uczestnika od odpowiedzialności z tej przyczyny, iż w ramach podziału zadań pomiędzy członkami zarządu Spółki „C(...)” zajmował się on sprawami technicznymi, a nie finansowymi.

Zarzut błędnej wykładni art. 373 ust. 1 pkt 1 prawa upadłościowego i naprawczego, sformułowany przez skarżącą Spółkę „E(...)” w skardze kasacyjnej, polega na pewnym nieporozumieniu. Otóż Sąd drugiej instancji jako jedną z przyczyn nieorzeczenia sankcji w stosunku do uczestnika postępowania wskazał zajmowanie się przez niego sprawami technicznymi spółki. Nie była to jedyna przyczyna, zatem nawet uznanie zasadności zarzutu zawartego w skardze kasacyjnej nie przesądza o nieprawidłowości zapadłego orzeczenia. Sąd Okręgowy podniósł bowiem jeszcze dwie okoliczności przesądzające o braku podstaw orzeczenia zakazu, o którym mowa w art. 373 ust. 1 prawa upadłościowego i naprawczego: podejmowane przez uczestnika postępowania próby wynegocjowania sposobu spłaty zaległości oraz fakt, że wniosek o ogłoszenie upadłości z dnia 30 września 2003 r. został złożony z zachowaniem terminu ustawowego i odpowiadał on wymaganiom zawartym w prawie upadłościowym z 1934 r., pod rządem którego został złożony (ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze weszła w życie w dniu 1 października 2003 r.). Wprawdzie uzasadnienie Sądu drugiej instancji nie jest w tym względzie zbyt precyzyjne, ale zdaje się z niego wynikać, że wskazane okoliczności przesądzają o braku winy po stronie uczestnika postępowania. Przepis art. 373 ust. 1 wymaga zaś, aby m.in. niezłożenie wniosku w terminie dwóch tygodni od powstania podstawy do ogłoszenia upadłości nastąpiło z winy osoby zobowiązanej do takiego działania.

Sąd drugiej instancji trafnie zatem wskazał, że uczestnikowi postępowania nie można przypisać w okolicznościach niniejszej sprawy winy. W sposób zasadny przywiązał znaczenie do przyczyn, dla których pierwszy wniosek o ogłoszenie upadłości Spółki „C.(...)” złożony przez P. H. został zwrócony i podkreślił, że wniosek ten odpowiadał wymaganiom poprzednio obowiązujących przepisów. Okoliczność zajmowania się przez uczestnika w ramach prac w zarządzie sprawami technicznymi stanowiła jedynie dodatkowe uzasadnienie niezastosowania sankcji z art. 373 ust. 1 pkt 1 prawa upadłościowego i naprawczego.

Z tych względów Sąd Najwyższy oddalił skargę kasacyjną (art. 398¹⁴ k.p.c.). O kosztach orzeczono na podstawie art. 520 § 3 k.p.c.